

Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları
Yayın No: 1124

İslâm'da Mahremiyet Eğitimi
Dr. Saadet İder

Yayın Koordinatörü
Murat Aydemir

Editör
Doç. Dr. Sevde Düzgüner

Kapak ve İç Tasarımı
Tuncay Avşar

1. Baskı, Kasım 2022, Ankara, 1.000 adet
ISBN 978-625-4281-18-1
Sertifika No: 48058

© Bütün yayın hakları Türkiye Diyanet Vakfı'na aittir.
Bu eser, Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık Ticaret
İşletmesi Yönetim Kurulu'nun 08.11.2022 tarih ve
173 sayılı kararı ile basılmıştır.
Bu eserin ilmi/edebî redaksiyonu İLK SAY Kurulu
marifetiyle yapılmıştır.

Ostim OSB Mh. 1256 Cd. No:11
Yenimahalle / ANKARA
0312 354 91 31 (pbx)
0312 354 91 32
bilgi@tdv.com.tr

İslâm'da mahremiyet eğitimi

Dr. Saadet İDER

Saadet İDER

Saadet İder, 2008 yılında Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği lisans programından mezun oldu. 2011 yılında Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü Din Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisansını tamamladı. 2013 yılında İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü İngilizce Öğretmenliği lisans programından mezun oldu.

2021 yılında Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü Din Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda doktora eğitimini tamamladı. 2008-2009 yılları arasında Hatay/Altınözü Kıyığören İlköğretim Okulunda din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenliği yaptı. 2009-2013 yılları arasında Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesinde araştırma görevlisi olarak çalışmaya başlayan İder, 2013 yılında Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda uzman olarak göreve başladı. Hâlâ aynı ana bilim dalında öğretim görevlisi olarak görevine devam etmektedir. İngilizce ve Arapça bilen İder, evli ve iki çocuk annesidir.

İçindekiler

Kısaltmalar Dizini.....	VII
-------------------------	-----

Birinci Bölüm

MAHREMİYET	01
-------------------------	----

I. Mahremiyet Kavramı.....	02
----------------------------	----

II. Mahremiyetin Temelleri.....	07
---------------------------------	----

A. Mahremiyetin Bireysel Temelleri.....	07
---	----

mahremiyet, hayâ ve fitrat ilişkisi.....	08
--	----

mahremiyet ve özgürlük.....	11
-----------------------------	----

B. Mahremiyetin Toplumsal Temelleri.....	13
--	----

C. Mahremiyetin Dinî Temelleri.....	15
-------------------------------------	----

III. Mahremiyet Alanları.....	17
-------------------------------	----

A. Beden Mahremiyeti.....	18
---------------------------	----

iffet ve beden mahremiyeti.....	25
---------------------------------	----

kimlik ve beden mahremiyeti.....	28
----------------------------------	----

B. Mekân Mahremiyeti.....	30
---------------------------	----

mekân mahremiyetinde "kişi ve zaman" gözetimi.....	33
--	----

mekân mahremiyetinde "izin, selâm ve davet".....	37
--	----

C. Bilgi Mahremiyeti.....	40
---------------------------	----

merak, bilgi ve mahremiyet.....	42
---------------------------------	----

İkinci Bölüm

MAHREMİYET EĞİTİMİ	49
---------------------------------	----

I. Mahremiyet Eğitimi Nedir?.....	50
-----------------------------------	----

II. Mahremiyet Eğitiminin Amacı ve Önemi.....	53
---	----

III. Mahremiyet Eğitiminin Kapsamı ve İçeriği.....	56
--	----

IV. Mahremiyet Eğitimi ve Cinsel Eğitim.....	57
--	----

V. Mahremiyet Eğitimi ve Aile.....	63
------------------------------------	----

A. Mahremiyet Eğitiminde Anne mi, Baba mı?.....	65
---	----

VI. Mahremiyet Eğitiminin İlkeleri.....	70
VII. Gelişim Dönemlerine Göre Mahremiyet Eğitimi.....	85
A. Bebeklik Döneminde	
Mahremiyet Eğitimi (0-2 Yaş).....	87
bebeklik döneminde beden mahremiyeti.....	89
bebeklik döneminde mekân mahremiyeti.....	91
bebeklik döneminde bilgi mahremiyeti.....	93
B. İlk Çocukluk Döneminde	
Mahremiyet Eğitimi (2-6 Yaş).....	93
ilk çocukluk döneminde beden mahremiyeti.....	97
ilk çocukluk döneminde mekân mahremiyeti.....	101
ilk çocukluk döneminde bilgi mahremiyeti.....	103
C. Son Çocukluk Döneminde	
Mahremiyet Eğitimi (6-11 Yaş).....	104
son çocukluk döneminde beden mahremiyeti.....	106
son çocukluk döneminde mekân ve bilgi mahremiyeti.....	108
D. Ergenlik Döneminde	
Mahremiyet Eğitimi (12-18 Yaş).....	109
ergenlik döneminde beden mahremiyeti.....	111
ergenlik döneminde mekân mahremiyeti.....	116
ergenlik döneminde bilgi mahremiyeti.....	118
E. Genç Yetişkinlik Döneminde	
Mahremiyet Eğitimi (18-25 Yaş).....	119
mahremiyet eğitimi ve toplumsal cinsiyet rolleri.....	122
VIII. Mahremiyet Eğitimi Sınırlayan Durumlar.....	125
A. İnternet ve Sosyal Medya.....	126
B. Anne/Baba Eğitimindeki İhmal.....	129
KAYNAKÇA.....	133

Kısaltmalar Dizini

‘	: ayn
’	: hemze
C	: Cilt
CÜ	: Cumhuriyet Üniversitesi
çev.	: çeviren
ed.	: editör
had. no.	: hadis numarası
İÜ	: İstanbul Üniversitesi
KMÜ	: Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
MÜ	: Marmara Üniversitesi
nşr.	: neşreden
ö.	: ölümü, ölüm yılı
S	: Sayı
s.	: sayfa
s.a.s.	: sallallahü aleyhi ve sellem
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
thk.	: tahkik eden
trc.	: tercüme eden
ts.	: tarihsiz
vb.	: ve benzerleri
vd.	: ve diğerleri

I. Mahremiyet Kavramı

Mahremiyet kavramı Arapça “mahrem” sözcüğünden, “mahrem” kavramı ise “haram” sözcüğünden türemiştir. Haram kelimesi sözcük olarak “yasak, yasaklılık, bir şeyin bir kimseye yasak olması, yasaklanan, helâl olmayan şey” (TDK, 2018; Penrice, 2010: 72; Koca, 1997: 100), terim olarak ise “Allah’ın yasak kıldığı şeyler, yapılmaması kesin olarak istenen şeyler, yapılması din tarafından yasaklanan fiil” anlamına gelmektedir (İbn Manzûr, ts.: 120; Zebîdî, ts.: 239; Koca, 1997: 97).

Mahrem kelimesi; “helâl olmayan, yasaklanan şey” (Öğüt, 2003: 388; Mes’ûd, 1967: 1336, İsfahânî, 2006: 302), “gizli, şer’an müsaade olunmayan şey” (Yeğîn, 1991: 375), “başkalarından saklanan, başkaları tarafından görülmesi, bilinmesi, duyulması istenmeyen, gizli” (Ayverdi, 2006: 1907; Püsküllüoğlu, 2004: 652) anlamlarına gelmektedir. Aynı zamanda mahrem kavramı “kendileriyle evlenilmesi dinen yasaklanmış olan akraba” (Tehânevî, 1984: 370; Öğüt, 2003: 388; Zemahşerî, 1965: 124; Lane, 1997: 556) şeklinde anlamlandırılmaktadır.

Mahremiyet kavramı ise, sözlükte “gizlilik, bir kimsenin gizli özelliği, mahrem olma hâli, sır alanı, kişinin kendine ait olan herkese açılmayan gizlilik” olarak tanımlanmaktadır (Yeğîn, 1991: 375; Ayverdi, 2006: 1907; Püsküllüoğlu, 2004: 652). Ancak mahremiyet ve gizlilik kavramları, hukuki ve ahlâkî açıdan birbirinden farklılaşmaktadır. Çünkü gizlilik, toplumda kabul görmeyen davranışları gizlemeyi esas alırken mahremiyet toplumsal kabul gören davranışların gerçekleştirilmesini savunmaktadır (Yörük, 2008: 131). Ancak bu iddia mahremiyetin salt toplumsal bir gerçeklik